

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 16 grudnia 2010 r.*

W sprawie C-537/08 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości,
wniesione w dniu 3 grudnia 2008 r.,

Kahla Thüringen Porzellan GmbH, z siedzibą w Kahla (Niemcy), reprezentowana
przez M. Schüttego, S. Zühlke oraz P. Wernera, Rechtsanwälte,

strona wnosząca odwołanie,

w której pozostałymi uczestnikami postępowania są:

Komisja Europejska, reprezentowana przez V. Kreuzchitzę oraz K. Grossa,
działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez prof. C. Koeniga, z
adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana w pierwszej instancji,

* Język postępowania: niemiecki.

Freistaat Thüringen, reprezentowany przez A. Weitbrechta oraz M. Núñez-Müllera, Rechtsanwälte,

Republika Federalna Niemiec, reprezentowana przez M. Lumę oraz W.D. Plessinga, działających w charakterze pełnomocników,

interwencji w pierwszej instancji,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Tizzano (sprawozdawca), prezes izby, J.J. Kasel, A. Borg Barthet, E. Levits i M. Berger, sędziowie,

rzecznik generalny: Y. Bot,
sekretarz: B. Fülöp, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 20 maja 2010 r.,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 W odwołaniu Kahla Thüringen Porzellan GmbH wnosi do Trybunału o uchylenie wyroku Sądu Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich z dnia 24 września 2008 r.

w sprawie T-20/03 Kahla Thüringen Porzellan przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-2305 (zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem”), którym Sąd oddalił skargę o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji 2003/643/WE z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie pomocy państwa przyznanej przez Niemcy na rzecz Kahla Porzellan GmbH i Kahla/Thüringen Porzellan GmbH (Dz.U. L 227, s. 12, zwanej dalej „sporną decyzją”).

Okoliczności powstania sporu

- 2 W styczniu 1994 r. skarżąca – przedsiębiorstwo utworzone w listopadzie 1993 r. – przejęła nieruchomości gruntowe, maszyny i urządzenia oraz 380 pracowników od spółki w likwidacji Kahla Porzellan GmbH. Rzeczona spółka, która produkowała naczynia i przedmioty z porcelany, zlokalizowana była w kraju związkowym Turynia, jednym z regionów mogących zostać ewentualnie objętych pomocą na podstawie art. 87 ust. 3 lit. a) WE.
- 3 Komisja Wspólnot Europejskich zatwierdziła w szczególności dwa ogólne systemy pomocy dla tego regionu, a mianowicie – decyzją z dnia 27 października 1993 r. – KMU-Investitionsprogramm des Landes Thüringen [system kraju związkowego Turynia na rzecz inwestycji w małe i średnie przedsiębiorstwa, pomoc nr N 408/93 – SG(93) D/19245, Dz.U. C 335, s. 7] oraz – decyzją z dnia 21 grudnia 1994 r. – program przewidujący działania na rzecz wspierania zatrudnienia w sektorach ochrony środowiska naturalnego i usług socjalnych, a także na rzecz wspierania młodzieży na terytorium byłej NRD [pomoc nr NN 117/92 – SG(95) D/341, Dz.U. C 401, s. 2].
- 4 Ze spornej decyzji wynika, że w latach 1994–1999 niemieckie władze publiczne przyznały na rzecz skarżącej, w ramach tych systemów, 23 środki pomocy finansowej na łączną kwotę 39,028 mln DEM. Wśród tych środków figuruje subwencja inwestycyjna na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) w wysokości 2,5 mln DEM,

wypłacona przez kraj związkowy Turyngia w maju 1994 r. (zwana dalej „środkiem nr 15”), oraz subwencje na wsparcie zatrudnienia związane z inwestycjami na rzecz ochrony środowiska naturalnego w wysokości 1,549 mln DEM, przyznane przez Bundesanstalt für Arbeit (federalną dyrekcję ds. zatrudnienia) w latach 1994–1996, na podstawie § 249h Arbeitsförderungsgesetz (ustawy o wspieraniu zatrudnienia, zwanej dalej „AFG”) (zwane dalej „środkiem nr 26”).

- 5 W odniesieniu do środka nr 15 w motywach 128 i 129 spornej decyzji Komisja stwierdziła jednak, że nie jest on zgodny z zatwierdzonym wcześniej systemem pomocy, ponieważ w momencie przyznania tej subwencji skarżąca była przedsiębiorstwem przeżywającym trudności, podczas gdy ta kategoria przedsiębiorstw została wyraźnie wyłączona z zakresu zastosowania systemu. Ponadto Komisja wydała w międzyczasie decyzję 2003/225/WE z dnia 19 czerwca 2002 r. dotyczącą programu kraju związkowego Turyngia na rzecz inwestycji dla MŚP oraz jego zastosowania w poszczególnych przypadkach (Dz.U. 2003, L 91, s. 1), która to decyzja była negatywna dla wskazanego systemu, ze względu na to, że został on zastosowany w szczególności w odniesieniu do przedsiębiorstw przeżywających trudności, wbrew konkretnym uregulowaniom zatwierdzonego przez Komisję systemu pomocy.
- 6 Co się tyczy środka nr 26, w motywach 134–139 spornej decyzji Komisja uznała, że rozpatrywane subwencje nie wchodzą w zakres systemu przewidzianego w § 249h AFG, tj. systemu, który zaaprobowwała ona jako niestanowiący systemu pomocy. Komisja stwierdziła w tym względzie, że poza przedsiębiorstwami objętymi zarządem Treuhandanstalt zatwierdzony system dotyczył przedsiębiorstw państwowych, zaś w momencie przyznania omawianych subwencji skarżąca była przedsiębiorstwem prywatnym.
- 7 Komisja uznała także między innymi, że środki nr 15 i 26 są niezgodne ze wspólnym rynkiem i nakazała Republice Federalnej Niemiec podjęcie wszelkich działań koniecznych do odzyskania od skarżącej rzeczowej pomocy.

Skarga do Sądu i zaskarżony wyrok

- 8 We wniesionej do Sądu skardze skarżąca zażądała stwierdzenia nieważności spornej decyzji w zakresie, w jakim akt ten dotyczy jej samej, podnosząc w uzasadnieniu swych żądań cztery zarzuty. Trzy pierwsze zarzuty, które dotyczą wyłącznie środków nr 15 i 26, oparte są odpowiednio na naruszeniu art. 87 WE i 88 WE (zarzut pierwszy), naruszeniu zasady pewności prawa (zarzut drugi) i naruszeniu zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań (zarzut trzeci). Zarzut czwarty, który nie będzie dalej omawiany, jako że nie został on podniesiony w ramach odwołania, dotyczył kilku przypisywanych Komisji błędów dotyczących okoliczności faktycznych oraz błędów w ocenie.
- 9 W ramach zarzutu pierwszego skarżąca podniosła, że sporne środki zostały przyznane zgodnie z zatwierdzonym systemem pomocy, wobec czego stanowią pomoc istniejącą. Komisja naruszyła zatem art. 87 WE i 88 WE, wprowadzając ze skutkiem wstecznym dodatkowe warunki do tych systemów, w świetle których uznała błędnie, że sporne środki stanowią nową pomoc.
- 10 W pierwszej kolejności, w odniesieniu do środka nr 15 Sąd stwierdził od razu, że zatwierdzony system pomocy skierowany był – co potwierdziła Republika Federalna Niemiec w piśmie z dnia 26 sierpnia 1993 r. wystosowanym w odpowiedzi na żądanie Komisji dotyczące przedstawienia informacji uzupełniających – do przedsiębiorstw sprywatyzowanych po 1989 r., które „choć są zdrowe, znajdują się często w słabej sytuacji finansowej” (pkt 102–105 zaskarżonego wyroku).
- 11 Z jednej strony Sąd uznał, że odwołanie się do takiej sytuacji finansowej winno być postrzegane jako odsyłające do trudności związanych z przechodzeniem z gospodarki planowanej do gospodarki rynkowej, a nie do sytuacji przedsiębiorstwa przeżywającego trudności (pkt 106 zaskarżonego wyroku). Z drugiej strony okoliczność, że kraj

związkowy Turyngia zgłosił również program przeznaczony specjalnie na wspomaganie i restrukturyzację przedsiębiorstw przeżywających trudności, świadczy o tym, że przedsiębiorstwa takie nie są objęte zakresem zastosowania omawianego systemu, tak jak stwierdziła to Komisja w spornej decyzji (pkt 108, 109 i 111 zaskarżonego wyroku).

- 12 Po przedstawieniu tych spostrzeżeń Sąd stwierdził w pkt 133 zaskarżonego wyroku, że Komisja nie popełniła oczywistego błędu w ocenie, stwierdzając, że skarżąca była przedsiębiorstwem przeżywającym trudności.

- 13 W pkt 134 i 135 zaskarżonego wyroku Sąd orzekł zatem, że instytucja ta zasadnie uznała, iż pomoc, jaką stanowi środek nr 15, nie spełnia przesłanek jej przyznania określonych w programie kraju związkowego Turyngia, wobec czego należy ją uznać za nową pomoc w rozumieniu art. 88 ust. 3 WE.

- 14 W drugiej kolejności, w odniesieniu do środka nr 26 Sąd stwierdził, że nie zostały spełnione przesłanki przewidziane w ramach systemu pomocy wprowadzonego w § 249h AFG, w postaci, w jakiej został on zatwierdzony. Jak uznała bowiem Komisja w spornej decyzji, przedsiębiorstwa prywatne takie jak skarżąca nie kwalifikują się do objęcia środkami wymienionymi w tym przepisie (pkt 175 i 180 zaskarżonego wyroku). Ponadto, jak wskazała sama Republika Federalna Niemiec w piśmie z dnia 29 lipca 1994 r., środki te winny być podejmowane w interesie ogólnym, a nie w indywidualnym interesie przedsiębiorstwa (pkt 181, 182 i 185 zaskarżonego wyroku). W analizowanej sytuacji tak jednak nie było (pkt 186 zaskarżonego wyroku).

- 15 Sąd oddalił zatem wszystkie argumenty dotyczące naruszenia art. 87 WE i 88WE również w odniesieniu do środka nr 26 (pkt 203 zaskarżonego wyroku).

- 16 W ramach zarzutu drugiego skarżąca twierdzi, że Komisja naruszyła zasadę pewności prawa przez to, że w spornej decyzji uwzględniła dodatkowe zastrzeżenia, które nie zostały przewidziane ani w badanych systemach, ani w decyzji w przedmiocie ich zatwierdzenia.
- 17 Sąd oddalił ten zarzut, stwierdzając w pierwszej kolejności, że w ramach oceny zgodności środka nr 15 z zatwierdzonym systemem pomocy Komisja ograniczyła się ściśle do zbadania warunków ustanowionych w decyzji zatwierdzającej ten system (pkt 138 zaskarżonego wyroku).
- 18 Ponadto w piśmie z dnia 26 sierpnia 1993 r. władze niemieckie same wykluczyły w każdym wypadku z omawianego systemu przedsiębiorstwa przeżywające trudności (pkt 140 zaskarżonego wyroku). W świetle tego pisma oczywiste jest zatem, że przedsiębiorstwa takie nie mogły być beneficjentami pomocy zgodnie z tym programem (pkt 141 zaskarżonego wyroku).
- 19 Sąd uznał zatem, że Komisja nie naruszyła zasady pewności prawa, stwierdzając, że środek nr 15 nie spełniała przesłanek programu kraju związkowego Turyngia na rzecz inwestycji w MŚP z tego powodu, że w czasie, w którym skarżąca z niego korzystała, była ona przedsiębiorstwem przeżywającym trudności (pkt 144 zaskarżonego wyroku).
- 20 W drugiej kolejności Sąd orzekł, że w ramach badania zgodności ze wspólnym rynkiem subwencji będących przedmiotem środka nr 26 Komisja ograniczyła się ściśle do oceny jego zgodności z przesłankami ustalonymi w decyzji zatwierdzającej system przewidziany w § 249h AFG. Jednakże w decyzji tej Komisja wyraźnie wymieniła w szczególności pismo władz niemieckich z dnia 29 lipca 1994 r. wyjaśniające

zakres zastosowania tego przepisu oraz prawidłowo je zinterpretowała i zastosowała do omawianych subwencji (pkt 205 zaskarżonego wyroku).

- 21 W ramach zarzutu trzeciego skarżąca twierdzi, że naruszona została zasada ochrony uzasadnionych oczekiwań, gdyż Komisja nie wzięła pod uwagę faktu, że ani badane systemy pomocy, ani zatwierdzające je decyzje nie pozwalały na wykrycie surowych ograniczeń, które Komisja zastosowała w spornej decyzji. Skarżąca podnosi w szczególności, że podmiot wykonujący działalność z należytą starannością może zakładać, iż ma do czynienia z pomocą istniejącą, gdy spełnione są wszystkie przesłanki zatwierzonego programu.
- 22 W odniesieniu do tego zarzutu w pkt 146 zaskarżonego wyroku Sąd przypomniał przede wszystkim, że prawo do domagania się ochrony uzasadnionych oczekiwań przysługuje każdej jednostce będącej w sytuacji, z której wynika, że administracja wspólnotowa, udzielając jej precyzyjnych zapewnień, doprowadziła do powstania u niej uzasadnionych oczekiwań.
- 23 W pkt 148 zaskarżonego wyroku Sąd przypomniał także, że nie można zaakceptować tego, że Komisja wydaje decyzję nakazującą zwrot pomocy ze szkodą dla beneficjenta pomocy, który spełnił przesłanki pomocy ustanowione przez Komisję w decyzjach w sprawie zatwierdzenia danej pomocy.
- 24 Sad orzekł jednak, że w rozpatrywanej sytuacji tak nie jest, gdyż zarówno środek nr 15, jak i środek nr 26 zostały skarżącej przyznane mimo niespełnienia przesłanek określonych w decyzjach w sprawie zatwierdzenia programu kraju związkowego Turynia na rzecz inwestycji w MŚP (pkt 149 zaskarżonego wyroku) oraz mimo naruszenia § 249 h AFG (pkt 207 zaskarżonego wyroku).

- 25 Sąd uznał ponadto, iż rzekomy brak wyraźnych ograniczeń w odniesieniu do przedsiębiorstw przeżywających trudności i przedsiębiorstw prywatnych w rozpatrywanych systemach bądź w publikacjach zamieszczonych w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich*, których są one przedmiotem, nie może prowadzić do powstania u strony skarżącej uzasadnionych oczekiwań co do zgodności z prawem przyznania subwencji będących przedmiotem środków nr 15 i 26. Okoliczność ta nie może być bowiem w żadnym razie traktowana jako ewentualne udzielone przez Komisję precyzyjne zapewnienie, że przedsiębiorstwa przeżywające trudności i przedsiębiorstwa prywatne mogą korzystać z pomocy odpowiednio na podstawie programu pomocy kraju związkowego Turynia na rzecz inwestycji w MŚP i § 249h AFG (pkt 150 i 208 zaskarżonego wyroku).
- 26 Sąd wyjaśnił wreszcie – wyłącznie w odniesieniu do środka nr 15 – że skarżąca nie była w żadnym wypadku zwolniona z obowiązku dowiedzenia się, czy przyznana jej pomoc była zgodna z prawem (pkt 150).
- 27 Wobec uznania wszystkich podniesionych przez skarżącą w uzasadnieniu skargi zarzutów za bezzasadne, Sąd oddalił skargę w całości.

Żądania stron postępowania odwoławczego

- 28 Wnosząca odwołanie wnosi do Trybunału o:

— uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie, w jakim dotyczy on środków nr 15 i 26 oraz orzeczenie w sprawie kosztów, oraz

- stwierdzenie nieważności art. 1 ust. 2 lit. d) i g) spornej decyzji oraz art. 2 tej decyzji, w zakresie w jakim dotyczy on środków nr 15 i 26, a w każdym razie w zakresie w jakim nakazano w nim odzyskanie pomocy wypłaconej w wyniku zastosowania tych środków;

- ewentualnie – uchylenie zaskarżonego wyroku w części, w której zostało w nim stwierdzone, że subwencje otrzymane przez wnoszącą odwołanie w ramach środka nr 26 należy traktować w całości jako korzyść przysporzoną wnoszącej odwołanie i w związku z tym powinny one zostać odzyskane;

- obciążenie Komisji kosztami postępowania.

²⁹ Komisja wnosi do Trybunału o oddalenie odwołania i obciążenie wnoszącej odwołanie kosztami postępowania.

W przedmiocie odwołania

³⁰ W uzasadnieniu odwołania wnosząca odwołanie podnosi dwa zarzuty główne i jeden zarzut posiłkowy.

W przedmiocie zarzutu pierwszego, dotyczącego naruszenia zasady pewności prawa

Argumenty stron

- 31 W ramach zarzutu pierwszego wnosząca odwołanie utrzymuje, że Sąd naruszył zasadę pewności prawa, orzekając z jednej strony, w pkt 97–111 i 138 zaskarżonego wyroku, że zatwierdzony przez Komisję system pomocy na rzecz inwestycji w MŚP od początku przewidywał ograniczenie dotyczące przedsiębiorstw przeżywających trudności, a z drugiej strony uznając, w pkt 167–188 i 205 zaskarżonego wyroku, że system przewidziany w § 249 h AFG nie dotyczy przedsiębiorstw prywatnych.
- 32 W tym względzie wnosząca odwołanie podnosi, iż przywołana zasada wymaga, by ograniczenia dotyczące pomocy państwa wynikały jasno i jednoznacznie albo z samego systemu pomocy, albo z decyzji zatwierdzającej ten system opublikowanej w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich* bądź z pisma Komisji informującego o takim zatwierdzeniu, tak aby potencjalni beneficjenci mogli ustalić, czy zatwierdzony program pomocy ich dotyczy czy też nie.
- 33 Tymczasem w ramach interpretacji zakresu zastosowania omawianych systemów pomocy Sąd błędnie wziął pod uwagę ograniczenia, o których wnosząca odwołanie nie mogła wiedzieć i którymi nie mogła z tego względu zostać objęta. Ograniczenia te nie wynikały bowiem jasno ani z zatwierdzonych systemów pomocy, ani z opublikowanych lub dostępnych wnoszącej odwołanie dokumentów, ale co najwyżej z ewentualnej interpretacji czysto wewnętrznej korespondencji między Komisją a władzami niemieckimi.

- 34 Błąd ten spowodował, że Sąd naruszył zasadę pewności prawa i nietrafnie uznał – podobnie jak uczyniła to Komisja w spornej decyzji – że subwencje wypłacone w ramach środków nr 15 i 26 nie są objęte zatwierdzonymi systemami pomocy.
- 35 Komisja podkreśla, że zarówno zatwierdzenie programu pomocy kraju związkowego Turynia na rzecz inwestycji w MŚP, jak i zatwierdzenie dotyczące systemu wprowadzonego w § 249 h AFG zostały skierowane przez Komisję bezpośrednio i jedynie do Republiki Federalnej Niemiec w ramach postępowania prowadzącego do powstania stosunku prawnego wyłącznie między Komisją a tym państwem członkowskim, w którym to postępowaniu nie uczestniczył beneficjent pomocy – w tym przypadku wnosząca odwołanie. Ponadto zatwierdzenia te nie dotyczyły konkretnie subwencji będących przedmiotem środków nr 15 i 26, ale po prostu „ogólnego systemu” pomocy, którego potencjalnych beneficjentów Komisja nie mogła z góry określić – w odróżnieniu od zainteresowanego państwa członkowskiego. Właściwe władze państwa członkowskiego same decydowały bowiem o indywidualnym i konkretnym rozdziale subwencji objętych zatwierdzonym systemem pomocy.
- 36 Ponieważ jednak wnosząca odwołanie nie była adresatem żadnej wiążącej decyzji Komisji, nie może ona powoływać się względem tej instytucji na zasadę pewności prawa. Zarzut naruszenia rzeczonej zasady mógłby natomiast zostać podniesiony przeciwko władzom niemieckim, na których ciążył obowiązek poinformowania w sposób wystarczająco jasny potencjalnych beneficjentów o konkretnych przesłankach, które winny zostać spełnione, by pomoc krajowa mogła im zostać przyznana zgodnie z zatwierdzonymi programami.
- 37 Komisja nie może zatem zostać obciążona odpowiedzialnością za popełniony przez władze niemieckie błąd, polegający na przyznaniu krajowej pomocy w sposób sprzeczny z zatwierdzonymi systemami i dostarczonymi przez tę instytucję wyjaśnieniami dotyczącymi tych systemów.

Ocena Trybunału

- 38 W celu dokonania oceny zasadności tego zarzutu należy zbadać, czy Sąd naruszył zasadę pewności prawa, uznając w zaskarżonym wyroku, że zatwierdzone przez Komisję systemy pomocy nie pozwalają na przyznanie subwencji z jednej strony – w odniesieniu do środka nr 15 – przedsiębiorstwom przeżywającym trudności, zaś z drugiej strony – w odniesieniu do środka nr 26 – przedsiębiorstwom prywatnym.
- 39 Co się tyczy środka nr 15, należy przypomnieć, iż Sąd doszedł do tego wniosku po przeanalizowaniu – w pkt 97–111 zaskarżonego wyroku – zakresu zastosowania zatwierdzonego systemu pomocy.
- 40 W tamach tej analizy stwierdził przede wszystkim, że na podstawie przywołanego w pkt 10 niniejszego wyroku pisma władz niemieckich z dnia 26 sierpnia 1993 r., w którym władze te wyjaśniły zakres zastosowania głoszonego programu pomocy, Komisja mogła zasadnie przyjąć, że przedsiębiorstwa przeżywające trudności były wyłączone z zakresu zastosowania tego programu (pkt 108, 109 i 111 zaskarżonego wyroku).
- 41 W pkt 110 zaskarżonego wyroku Sąd uznał następnie, że pismo to stanowi część zatwierdzonego programu, w zakresie w jakim zawarte w nim dodatkowe informacje i uściślenia zostały uznane przez Komisję za istotne do podjęcia decyzji o niewnoszeniu zastrzeżeń wobec wprowadzenia w życie zgłoszonego planu, o czym poinformowała Republikę Federalną Niemiec w piśmie z dnia 26 listopada 1993 r. Potwierdza to w szczególności okoliczność, że w piśmie tym Komisja odwołała się wyraźnie do pisma z dnia 26 sierpnia 1993 r. (pkt 104 zaskarżonego wyroku).

- 42 Opierając się na tych twierdzeniach, w pkt 138 zaskarżonego wyroku Sąd oddalił argument dotyczący naruszenia zasady pewności prawa, orzekając, że w spornej decyzji Komisja nie wprowadziła ze skutkiem wstecznym warunków dodatkowych w stosunku do warunków figurujących w decyzji w sprawie zatwierdzenia omawianego programu.
- 43 Wbrew twierdzeniom wnoszącej odwołanie Sąd nie naruszył zasady pewności prawa, formułując taki wniosek.
- 44 Należy bowiem zaznaczyć, że – jak orzekł już Trybunał – zasięg decyzji, w której Komisja nie wnosi zastrzeżeń wobec zgłoszonego przez państwo członkowskie systemu pomocy, należy określać nie tylko na podstawie samego tekstu rzeczony decyzji, której jedynie streszczenie zostało opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich*, lecz również przy uwzględnieniu zgłoszonego przez dane państwo członkowskie systemu pomocy (zob. podobnie wyroki: z dnia 20 maja 2010 r. w sprawie C-138/09 Todaro Nunziatina & C., Zb.Orz. s. I-4561, pkt 31; a także z dnia 14 października 2010 r. w sprawie C-67/09 P Nuova Agricast i Cofra przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-9811, pkt 64).
- 45 Żądanie dodatkowych informacji, w ramach którego Komisja zwróciła się o przedstawienie informacji uzupełniających na temat zakresu zastosowania systemu pomocy zgłoszonego przez państwo członkowskie, jak również odpowiedź na to żądanie udzieloną przez władze krajowe, należy uznać za nieodłączną część zgłoszonego systemu pomocy. Jest tak zwłaszcza wówczas, gdy – jak w niniejszej sprawie – to właśnie w oparciu o te informacje Komisja postanowiła nie wnosić zastrzeżeń wobec badanego systemu pomocy.

- 46 Oznacza to, że Sąd słusznie uznał, iż pismo władz niemieckich z dnia 26 sierpnia 1993 r. stanowiło część zatwierdzonego programu pomocy i że wobec tego subwencja będąca przedmiotem środka nr 15 nie została przyznana w sposób prawidłowy ze względu na fakt, że w chwili jej przyznania wnosząca odwołanie była przedsiębiorstwem przeżywającym trudności.
- 47 W tym względzie należy jednak uściślić, że w ramach wykonywania ogólnego programu pomocy zatwierdzonego przez Komisję Republika Federalna Niemiec, która dysponowała oczywiście tym piśmem, nie mogła zdystansować się od informacji, jakie przekazała tej instytucji, lecz –wprost przeciwnie – musiała wziąć je pod uwagę, tak aby poszczególne krajowe środki pomocowe przyznawane były z poszanowaniem tych informacji.
- 48 Wobec powyższego należy stwierdzić, iż wnosząca odwołanie nie może skutecznie podnosić zarzutu naruszenia zasady pewności prawa w odniesieniu do środka nr 15.
- 49 Co się tyczy środka nr 26, po przeanalizowaniu w pkt 167–188 zaskarżonego wyroku zakresu zastosowania § 249 h AFG, w którym ustanowiono zatwierdzony przez Komisję system, Sąd stwierdził, że przedsiębiorstwa prywatne nie mogą korzystać z subwencji takich jak subwencje będące przedmiotem tego środka.
- 50 W ramach tej analizy Sąd wskazał przede wszystkim, że na podstawie przywołanego w pkt 20 niniejszego wyroku pisma władz niemieckich z dnia 29 lipca 1994 r., w którym władze te wskazały zakres zastosowania systemu ustanowionego w § 249 h AFG, Komisja postanowiła nie wnosić zastrzeżeń wobec wprowadzenia w życie przewidzianych środków (pkt 172 i 173 zaskarżonego wyroku).

- 51 Sąd uznał następnie, że zawarte w tym piśmie wyjaśnienia, z których wynika, że przedsiębiorstwa prywatne nie kwalifikują się do objęcia ich zakresem podmiotowym tego przepisu, mają znaczenie dla ustalenia dokładnego zakresu zastosowania zatwierdzonego systemu i zostały rzeczywiście uwzględnione przez Komisję w celu stwierdzenia, że przewidywane środki nie stanowią pomocy państwa w rozumieniu art. 87 WE (pkt 175, 176 i 180 zaskarżonego wyroku).
- 52 W oparciu o tę ocenę w pkt 205 i 206 zaskarżonego wyroku Sąd uznał, że Komisja nie naruszyła zasady pewności prawa również w odniesieniu do środka nr 26, gdyż ograniczyła się ściśle do dokonania oceny zgodności subwencji będących przedmiotem tego środka z przesłankami ustalonymi w decyzji w sprawie zatwierdzenia omawianego systemu.
- 53 Wbrew twierdzeniom skarżącej, dochodząc do takiego wniosku Sąd nie naruszył zasady pewności prawa.
- 54 W świetle rozważań przedstawionych w pkt 44 i 45 niniejszego wyroku należy bowiem stwierdzić, że pismo władz niemieckich z dnia 29 lipca 1994 r. stanowiło część zatwierdzonego programu pomocy, do którego należy środek nr 26, i że właśnie na podstawie zawartych w tym piśmie informacji Komisja postanowiła nie wnosić zastrzeżeń wobec zgłoszonego systemu pomocy.
- 55 Wynika stąd, że Sąd zasadnie uznał, iż system ten nie pozwala na przyznawanie subwencji na rzecz przedsiębiorstw prywatnych takich jak wnosząca odwołanie, i że wobec tego otrzymana przez nią pomoc nie spełnia wymogów ustanowionych w ramach tego systemu.

- 56 Twierdzenie o naruszeniu zasady pewności prawa należy zatem oddalić także w odniesieniu do środka nr 26.
- 57 W świetle wszystkich powyższych rozważań zarzut pierwszy należy oddalić w całości jako bezzasadny.

W przedmiocie zarzutu drugiego, dotyczącego naruszenia zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań

Argumenty stron

- 58 W ramach zarzutu drugiego wnosząca odwołanie podnosi, że Sąd naruszył zasadę ochrony uzasadnionych oczekiwań, orzekając w pkt 150 i 208 zaskarżonego wyroku, że braku wyraźnych ograniczeń w decyzjach w sprawie zatwierdzenia programu kraju związkowego Turyngia na rzecz inwestycji w MŚP oraz systemu ustanowionego w § 249H AFG nie można traktować jako udzielenia przez Komisję „precyzyjnych zapewnień” w rozumieniu orzecznictwa sądów Unii, mogących stanowić źródło uzasadnionych oczekiwań wnoszącej odwołanie co do zgodności z prawem środków nr 15 i 26.
- 59 Z jednej strony Sąd niesłusznie nie wziął pod uwagę faktu, że wnosząca odwołanie nie była w stanie wykryć ewentualnych ograniczeń w opublikowanych dokumentach dotyczących zatwierdzonych programów, a zatem wnosząca odwołanie zasadnie uznała, że subwencje będące przedmiotem tych środków zostały przyznane prawidłowo, z poszanowaniem wymogów nałożonych przez Komisję w odniesieniu do

zatwierdzonych programów, wobec czego nie powinna ona była spodziewać się, że wydana zostanie decyzja nakazująca odzyskanie subwencji.

- 60 Z drugiej strony wnosząca twierdzi, iż Sąd błędnie zarzucił jej, że nie była zwolniona z obowiązku dowiedzenia się, czy przyznana jej pomoc była zgodna z prawem (pkt 150 zaskarżonego wyroku). Taki obowiązek uzyskania informacji ciąży bowiem na beneficjencie pomocy tylko wówczas, gdy – inaczej niż w niniejszej sprawie – istnieje możliwość do zidentyfikowania przez zainteresowany podmiot niepewność co do zakresu zatwierdzenia, którego przedmiotem był ten rodzaj pomocy.
- 61 Komisja podnosi, że zważywszy na fakt, iż wnosząca odwołanie nie jest ani adresatem spornej decyzji, ani bezpośrednim adresatem zatwierdzonych programów – które mogą natomiast mieć zastosowanie do nieokreślonej liczby przedsiębiorstw – nie może ona skutecznie powoływać się na zasadę ochrony uzasadnionych oczekiwań.
- 62 Ponadto, według Komisji, wnosząca odwołanie powinna była w każdym wypadku spodziewać się cofnięcia subwencji będących przedmiotem środków nr 15 i 26, mając na uwadze okoliczność, że władze niemieckie przyznały te subwencje z oczywistym naruszeniem wymogów przewidzianych w ramach zgłoszonych programów.

Ocena Trybunału

- 63 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, na które zresztą słusznie powołał się Sąd w pkt 146 zaskarżonego wyroku, prawo powoływania się na zasadę ochrony

uzasadnionych oczekiwań przysługuje każdej jednostce znajdującej się w sytuacji, w której instytucja Unii, udzielając konkretnych zapewnień, wzbudziła u niej uzasadnione nadzieje (zob. w szczególności wyroki: z dnia 24 listopada 2005r. w sprawie C-506/03 Niemcy przeciwko Komisji, pkt 58; z dnia 18lipca 2007 r. w sprawie C-213/06 P AER przeciwko Karatzoglou, Zb.Orz. s. I-6733, pkt 33). Zapewnieniami takimi są, niezależnie od formy, w jakiej zostały przekazane, dokładne, bezwarunkowe i spójne informacje [zob. podobnie wyrok z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie C-47/07 P Masdar (UK) przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-9761, pkt 34, 81].

- 64 Należy stwierdzić, że w zaskarżonym wyroku Sąd prawidłowo zastosował to orzecznictwo.
- 65 Sąd wskazał bowiem, że braku wyraźnego ograniczenia w badanych systemach pomocy nie można z definicji utożsamiać z dostarczeniem przez Komisję wnoszącej odwołanie dokładnych, bezwarunkowych i spójnych informacji w kwestii umożliwienia przyznania przez analizowane systemy pomocy odpowiednio na rzecz przedsiębiorstw przeżywających trudności (jeśli chodzi o środek nr 15) bądź przedsiębiorstw prywatnych (jeśli chodzi o środek nr 26), a zatem okoliczność ta nie może być źródłem uzasadnionych oczekiwań wnoszącej odwołanie co do zgodności z prawem subwencji, które zostały jej przyznane.
- 66 Wręcz przeciwnie, możliwość przyznania pomocy takim przedsiębiorstwom była co najmniej niepewna, a zatem rzeczony brak wyraźnego ograniczenia nie może być utożsamiany z precyzyjnymi zapewnieniami, które mogłyby wzbudzić po stronie wnoszącej odwołanie jakiegokolwiek uzasadnione oczekiwania.
- 67 Wobec powyższego w zaskarżonym wyroku nie naruszono zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań, co oznacza, że zarzut drugi należy również oddalić jako bezzasadny.

W przedmiocie zarzutu trzeciego, dotyczącego naruszenia art. 87 ust. 1 WE

Argumenty stron

- 68 W ramach podniesionego posiłkowo zarzutu trzeciego wnosząca odwołanie twierdzi, że Sąd naruszył art. 87 ust. 1 WE przez to, że w pkt 193–201 zaskarżonego wyroku stwierdził, iż subwencje będące przedmiotem środka nr 26 należy w całości uznać za pomoc państwa.
- 69 Dochodząc do takiego wniosku Sąd, po pierwsze, naruszył zasadę podziału zadań między nim samym a Komisją, biorąc pod uwagę fakt, że sporna decyzja pozostawia państwu członkowskiemu dokonanie obliczenia rzeczywistej korzyści, jaką uzyskała wnosząca odwołanie. Po drugie, Sąd nie zastosował się do orzecznictwa, zgodnie z którym korzyść uzyskana przez beneficjenta obliczana jest nie na podstawie kosztów poniesionych przez dane państwo członkowskie, ale na podstawie rzeczywistych oszczędności, jakich beneficjent ten dokonał dzięki otrzymaniu niezgodnego z prawem środka pomocowego.
- 70 Komisja zaprzecza natomiast twierdzeniu, że zasada ta została w jakikolwiek sposób naruszona i podnosi, po pierwsze, że Sąd nie zbadał kwoty korzyści przyznanej wnoszącej odwołanie, ale jasno odniósł się do kwoty pomocy, która została wskazana w spornej decyzji. Instytucja ta twierdzi, po drugie, że Sąd prawidłowo zastosował ustalone w orzecznictwie kryteria przy obliczaniu korzyści, jaką wnosząca odwołanie uzyskała w ramach środka nr 26, jako że w pkt 196–198 zaskarżonego wyroku wziął pod uwagę rzeczywiste oszczędności, jakich wnosząca odwołanie dokonała dzięki otrzymaniu subwencji na wsparcie zatrudnienia.

Ocena Trybunału

- 71 W pierwszej kolejności należy zaznaczyć, że – wbrew twierdzeniom wnoszącej odwołanie – w pkt 193–201 zaskarżonego wyroku Sąd nie stwierdził, że subwencje będące przedmiotem środka nr 26 należy w całości uznać za pomoc państwa.
- 72 Przeciwnie – jak słusznie podnosi Komisja – z treści tych punktów zaskarżonego wyroku wynika, że bez zbadania kwoty korzyści przyznanej wnoszącej odwołanie Sąd jasno odniósł się do kwoty wspomnianej przez Komisję w spornej decyzji, którą wyraźnie wskazał w pkt 18 i 192 zaskarżonego wyroku.
- 73 W tych okolicznościach nie można skutecznie utrzymywać, że Sąd naruszył zasadę podziału zadań między nim samym a Komisją, wykraczając poza to, co instytucja ta orzekła w ramach spornej decyzji.
- 74 W drugiej kolejności, w odniesieniu do zarzucanego Sądowi naruszenia orzecznictwa wspólnotowego, zgodnie z którym korzyść oblicza się na podstawie rzeczywistych oszczędności, jakich beneficjent dokonał dzięki otrzymaniu niezgodnego z prawem środka pomocowego, należy stwierdzić, że w zaskarżonym wyroku przyjęto w rzeczywistości prawidłowe założenie, iż wpływy z omawianych subwencji stanowią korzyść, jaką uzyskała wnosząca odwołanie.
- 75 W tym względzie należy bowiem zwrócić uwagę, że w pkt 196 zaskarżonego wyroku Sąd uznał, iż wnosząca odwołanie „została zwolniona z części obciążeń (kosztów płac)” związanych z pracami, które wykonała ona w swoim własnym interesie. Podobnie w pkt 198 zaskarżonego wyroku Sąd stwierdził, iż – jak podniosła Komisja –

wnosząca odwołanie „nie poniosła w rzeczywistości części kosztów odpowiadającej kwocie subwencji, którą otrzymała”.

- 76 W świetle wszystkich powyższych rozważań także zarzut trzeci należy oddalić jako bezzasadny.
- 77 Ponieważ żaden z podniesionych zarzutów nie został uwzględniony, odwołanie należy oddalić.

W przedmiocie kosztów

- 78 Zgodnie z art. 122 akapit pierwszy regulaminu postępowania przed Trybunałem, jeżeli odwołanie jest bezzasadne, Trybunał rozstrzyga o kosztach. Zgodnie z art. 69 § 2 regulaminu, mającym zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 118 regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja wniosła o obciążenie wnoszącej odwołanie kosztami postępowania, a ta ostatnia przegrała sprawę, należy obciążyć ją kosztami postępowania.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

- 1) Odwołanie zostaje oddalone.**
- 2) Kahla Thüringen Porzellan GmbH zostaje obciążona kosztami postępowania.**

Podpisy